

- genus, agere sua, non aliena. Epist. 9, ad *Archytum*.
- ELIUS II. 17. Nulla spe, nullo timore sollicitor, nullis rumoribus inquietor: mecum tantum loquor. O regiam sinceramque vitam! o dulce otium honestumque, ac pene omni negotio pulchrius? Lib. 6, Epist. 6, ad *Munitium Fundanum*.
- SENECA. 18. Occupationes recidunt, et sibi totus animus vacat. Lib. 3, *Quaest.* in praefat.
19. Si vis vacare animo, aut pauper sis oportet, aut pauperi similis. Epist. 17.
20. Omnia impedimenta dimitte, et vaca bona menti: nemo ad illam pervenit occupatus. Epist. 63.
21. Vaco utique vaco: sed ubicunque sum, meus sum. Epist. 63.
- VANILOQUIUM.
- GLOSS. ORD. *Definitio.* Sermo inanis est, qui virtutis actione caret. Super *Job*, cap. 6.
- S. JOANNES CHRYSOST. Vaniloquium est quod nullam habet utilitatem. Homil. 15, super *Epist.* ad *Hebr.*
- ORIGENES. Inanis dicitur omnis sermo, in quo non est intrinsecus aliquid pro Deo vel pro mandato Dei. Homil. 25, in caput. *xxix Numer.*
- HUGO CARD. *Divisio.* Vana loqui dicitur tripliciter inutilia, superflua, temporalia, super *Psal.* xi.
- SENTENTIAE PATRUM.
- S. AUGUST. 1. Non debet esse Christianus vaniloquax. *Serm.* 2, *Dom.* 24 post *Trinit.*
2. Sermo vanus, vanae conscientiae index est. *Serm.* 3, ad *Fratr.*, in *eremo*.
3. Custodite linguam, servate linguam, claudite linguam veche ferreo; quoniam sermo vanus in vacuum non ibit. *Ibid.*, *serm.* 26.
4. Crede rebus, non verbis inanibus. Lib. 2, *contra Crescon.*, cap. 9.
- S. BASILIUS MAGNUS. 5. Videtur quodammodo vaniloquo homini similem se praeberere, qui ipsius verbis contradicit. Apud D. Joan. Damasc., lib. 2 *Parall.*, cap. 80.
- S. BERNARD. 6. Vaniloquia nunquam nisi contra mandatum, et Dei mandatum usurpantur. *De precepto et dispens.*
7. Nihil de scripturis, nihil de salute agitur animarum; sed nugae et risus et verba proferuntur in ventum. *Prose.*
8. Pudet dicere, sed magis pudeat acritari: et si pudet audire, non pudeat emendari. In *Apolog.* ad *Gaill.*, verbo *Dicitur*.
9. Si secularis loquitur tecum, et vana proponit, quam citius potes succide sermonem, et transferas te ad ea quae dei sunt. In *notabili documento*.
10. Vanus sermo cito pollut mentem. *Serm.* 30, ad *Sorcem*.

11. Vanus sermo demonstrat vanam conscientiam. *Ibid.*
12. Qui continens esse vult, debet vana locutiones vitare. *Serm.* 2, de *Invent.*, S. *Crucis*.
13. Dissueto a vaniloquio linguam, qui ad profectum aspiras. in *Speculo discipl.*, part. 1, cap. 20.
14. Processurus in publicum, praemuni teipsum, et animo statue a verbis inanibus abstinere. *Ibid.*
15. Verba vana, mentis aperiunt vanitatem. *Ibid.*, cap. 31.
16. Nulla certe permanet in homine quies mentis, qui multorum vaniloquiis implicatur. Epist. ad *Augustin.* de *miraculis D. Hieronymi*.
17. Quis mihi reddet hunc diem, quem in vanis fabulis perdidit? Homil. 9, ad *Monach.*
18. Ve illi Religioso, qui delectat se in verbis otiosis et vanis, et cum his homines perducit ad risum. In suis *Opusc.*, in *Admonit.* ad *Fratr.*, cap. 20.
19. Loquantur ad invicem homines quae vanitatis sunt, non quae veritatis. In *Elucid.*, super *Psal.* xi, vers. 2: *Vana locuti sunt*, sect. 4.
20. Dum verba consolatoria alicui plus reipso sectantur, in vana devolvuntur. *Serm.* 31, super *Can.*
21. Stulti, per vaniloquium humiles quos despicunt, affligunt: sed hi per doctrinam sapientium ne decipiantur, se muniunt. Super *Prov.*, cap. 14.
22. Quot supervacuis verbis a silentii sui censura mens dissipatur, quasi tot rivis extra se ducitur. Lib. 7 *Moral.*, cap. 17.
23. Sicut vana sunt multa somnia, sic et multa verba inania existunt. Super *Ecclesiasten*, cap. 5.
24. Ut plerumque insomnia vana, sic etiam pleraque verba. Super *Eccles.*, cap. v.
25. Contradicendum est et impictatis insolentiae, et insolentiae vaniloquae et vaniloquio seducendi. Lib. 8, de *Trin.*
26. Loca in quibus vana et superflua dici debeant, invenire non possum. *De Instruct.* *Novit.*, cap. 15.
27. Inanis est omnis sermo, in quo non est intrinsecus aliquid de Deo, vel Dei mandato. Super *Matth.*, cap. xii.
28. Omnis sermo vanus, qui dicitur, immundo spiritu dicente profertur. Homil. 11, super *Matth.* *Oper. imperf.*
29. Qui eo summo Domino consecratum vaniloquiis pollut, quid aliud quam sacrilegium facit? tollens membra sua Deo dicata, et instrumenta facit diaboli. In cap. 6, *Regul.* S. *Bened.*, verbo *Scurrilitas*.

S. BONAV.

S. CYPRIAN.

S. CYRILLUS HIEROSOL.

S. EUSEBIUS EMISSEN.

S. FRANCIS ASSISIENS.

FRANCIS TITELMUS.

GILBERTUS ANGLIENS.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. GREGORIUS NAZIANZ.

S. GREGORIUS THAUMAT.

S. HILARIUS.

HUGO A. S. VICTORIS.

HUGO CARD.

S. JOANNES CHRYSOST.

JOAN. TITELM.

S. ISIDORUS HISPALENS.

LACT. FIRM.

S. LAURENTIUS JUSTIN.

S. PAVLUS DAM.

S. PAVLUS VICTORIS.

RICHARD. A. S. VICTORIS.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A. KEMPIS.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. GREGORIUS NAZIANZ.

S. GREGORIUS THAUMAT.

S. HILARIUS.

HUGO A. S. VICTORIS.

HUGO CARD.

S. JOANNES CHRYSOST.

JOAN. TITELM.

30. Vani sermones in ore Christiani esse non debent, bonos enim mores corrumpunt. Lib. 2, de *Summo bono*, cap. 29, sent. 5.
31. Vanus sermo cito pollut mentem, et facile agitur quod libenter auditur. *Prose.*
32. Nihil unquam vani ex ore tuo, quod impedire possis, procedat: nihil quod non expediat, sonus vocis erumpat. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 8.
33. Nemo vaniloquentia philosophorum inducitur ad contemptum se Dei cruciat, quod est maximum nefas. *De Ira Dei*, cap. 23.
34. Nihil sic dissolvit mentem, compunctionem dissipat, confusionem inducit, demigrat honestatem, et interioris gustus dulcedinem tepefacit, sicut inanis et praesumptuosa loquacitas. *De discipl. monast. conversat.*, cap. 15.
35. Quid vaniloquio potest esse deterius? quod non modo per semetipsum ineliceam animam lethaliter gravat, sed et ipsam honeste vite religionem, quo hominem Deo jungit, evacuat. *Serm.* 73, de *Vitio lingue*.
36. Quot verbis vanis et superfluis alicui utitur, tot modis extra se ducitur, et a custodia sua dissipatur. Part. 2, super *Can.*, cap. 49.
37. Sicut qui temerarius est in asserendo, ita vaniloquus in probando, dum frivola quaedam pro rationibus inducit. *De Forma absolut.*, cap. 2.
38. Ex vanis verbis fit animus vagus et lubricus, vix valens ad interiora sua redire post longos gemitus et fletus. *Serm.* 4, ad *Novit.*, divis. 3.
39. Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo? Lib. 3, de *Imit. Chr.*, cap. 14, sect. 4.
40. Qui libenter vana audit et profert, vili pretio animam suam vendit. In *Hortulo Rosar.*, cap. 12, sect. 3.
- SENTENTIAE PAGANORUM.
- SENECA. 41. Sermo tuus non sit inanis, sed aut suadeat, aut moneat, aut consoletur, aut precipiat. *De quatuor virtut.*
42. Oratio vel vota pigri, sermo vanus. *Sent.* 118.
43. Melius est lapidem frustra jactare, quam verbum. *Ibid.*, sent. 144.
44. Melius est animam perdere, quam verbum vanum de Deo proferre. *Ibid.*, sent. 350.

- ETYMLOGIA. Vanitas dicitur, quasi vanni inanitas. Vanum dicitur, quasi ex nihilo veniens, vel ad nihilum vadens. Super *Ecclesiasten*, cap. 4.
- DEFINITIO. Vana superbia seu vanitas, est vitium, quo quis tam de eo quod est, quam de eo quod non est, suis magis quam Dei laudibus delectatur. Epist. 42, ad *Henricum archiep.*
- Tom. IV.

- Nihil aliud est vanitas, quam superbia fumus. *Serm.* 66, *Per.* 5, post *Dom. Passionis*, art. 3, cap. 4.
- Vanum dicitur, quod est inane, fragile, et caducum, et ab ipsa firmissima veritate discretum. Super *Psal.* 11, vers. 7.
- Vanitas mundi est, cum modum necessitatis excedendo, in voluptatibus abimus. Lib. 3, de *Arca Noe morali*, cap. 10.
- Vanitas est inflata quaedam circa delectationes varias animi languentis affectio. Lib. 3, de *Vita contempt.*, cap. 10.
- Vanum dicitur illud, quod non habet stabilitatem, seu firmitatem. Super *Epist.* ad *Rom.*, cap. 1, lect. 7.
- Quid est vanitas, nisi cultus divitiarum, et secularium studia voluptatum? Homil. 6, de *Officiis verbis*.
- Divisio. Triplex est vanitas. Prima vanitas est, non profutura appellere; secunda transeuntia congregare; tertia, labore parva aliis possidenda relinquere. Homil. 12, super *Ecclesiasten*.
- Comparatio. Vanitas quinque comparatur. Prima, sumitur ab umbra; secunda, a navio; quarta, ab ave; quinta, a sagitta. Super *Sapient.*, cap. 5.
- Ista quinque ita cito transeunt, quod etiam post se nullum vestigium relinquunt. *Ibid.*
- Conditiones quindecim vanitatis. — 1 Vanitas est potendi honoris avida simul et nescia, — 2 morbo excellentie inanis afflata, cava, morbida, et turbulenta, — 3 animarum levium domina, male fundatis omnibus blanda, — 4 repugnantiis fumus, capiendis seductoria, capis invidiosa, — 5 simulatio quaedam virtutum, labes morum, appetitio dignitatum, — 6 dulcis miseris, amara perfectis, periculosa dubiis, imperiosa subjectis, infirma fundatis, — 7 incautos facile captivat, captivos oblectat, ambiciosos vexat, angustos inflat, inflatos humiliat, — 8 cui servantur tumidi, sub qua jacent elati, quam inveniunt, ad quam currunt lapsuri, — 9 haec est vanitas, quae non aliquas virtutes (ut putatur) strangulat: sollicitiam virtutum (cum fuerit a vitiosis recepta) corroborat, — 10 mentes virtutum plenas omnino non penetrat, — 11 vacuos, ac nullis fultis virtutibus tentat, et ipsos fastu ruinosae ambitionis inflatos, in occulta dedecora quadam publice furendi delectatione precipitat, — 12 sicut vacuam navim tempestas in diversa tumidis fluctibus jactat, — 13 et in area frumenti granis sua gravitate manentibus, levis ex ea ventus pelesas rapit, — 14 non vitiosos facit vanitas, sed

- ostendit, — 15 quae illos sui afflatus vento circumfert, ac lubricis circumactos affectibus rotat. Lib. 3, de Vita contemplat., cap. 40.
- S. PROPER. *Indicia vanitatis vanitatum.* — 1 Qui se ad omnes vanitates impulsus, studio propriae voluntatis accommodat, — 2 qui se de operibus, quorum sibi conscii non sunt, turpiter jactant, — 3 qui sanctos viros sui comparatione depreciant, — 4 qui vitio aureae popularis elati, nihil sibi deesse perfectionis existimant, — 5 qui se ab omnibus praedicari per nefas affectant, — 6 occurrentium salutationibus gaudent, — 7 suis adulatoribus avent, — 8 voluptatibus parent, — 9 omnibus turpibus placent, — 10 gestiunt docere quod nesciunt, — 11 credi de se sublimia volunt, — 12 delectabilia gravibus anteponunt, — 13 execrantur verbo, quod animo concupiscunt, — 14 appellationes virtutum vitis suis imponunt, — 15 seipsos fallunt, et faventes sibi decipiunt, — 16 in promissione honesta veloces, in exhibitione mendaces, — 17 a bono mutabiles, ubi tenaces, in verbo graves, in animo turpes, ubique fallaces, — 18 luti ad prospera, fragiles ad adversa, inflati ad obsequia, anxii ad opprobria, — 19 immoderati ad gaudia, faciles ad humana, diffidit semper ad honesta.
- His et similibus delinitis vanitas premit, nec eos aut suum morbum sentire, aut ad medicum venire permittit. Lib. 3, de Vita contemplat., cap. 40.
- SENTENTIA PATRUM.
- S. AMBROS. 1. Frequenter vanitatum offusio ita mentem occupat, ut quod studeas vitare, hoc cogites, animoque volvas: quod cavere difficile est homini, exuere autem impossibile. *De fuga saeculi*, cap. 1.
2. Vanitas circus est, quia nihil prodest, vanitas est eorum velocitas, quia mendax ad salutem est: vanitas theatrum est, vanitas ludus omnis. *Ibid.*
3. Omnia quae nascuntur in mundo, infirma; caduca, corruptibilia, ac vana sunt. *Super Epist. ad Rom.*, cap. viii, in illud: *Vanitati creatura subiecta est.*
- S. ANTONIN. 4. In mundo est vanitas, cujus finis est fletus vitorum, ignis tormentorum, et cinis mortuorum. Part. 1, tit. 5, cap. 4, § 1.
- S. AUGUST. 5. Pereant omnia haec vana et inania: vita haec misera est, mors incerta. Lib. 6 *Conf.*, cap. 11.
6. Vana saeculi lujus, si in experta concupisti, experta contemnas. *Epist. 82 ad Laryum.*
7. Homo qui ratione uti potest, in tantum habes pigerque ad querendam veritatem efficitur, in quantum plus velit in tenebris vanitatis remanere. *De quant. anime*, cap. 45.
8. Vanitas vanitatum: vanitas est fallacia,

- vanitantes autem, vel falsi, vel fallentes, vel utriusque intelliguntur. *Ibid.*, cap. 33.
9. Ne incidamus in vanitates vanitatum, cum mentiamur: tolle vanitantes, et nulla erit vanitas. *De vera Relig.*, cap. 33.
10. Creatura vanitati subjecta est, quando dedita est temporalibus rebus, quae transeunt tantquam umbra. In *Expos. super Epist. ad Rom.*, propos. 53.
11. Quid stultius, quam fidere in vanitate? *De Annot.*, in *Job*, cap. 31.
12. Quae vides, bona putas, falleris; sanus non es, nimia febre phreneticus factus es: verum non est quod amas, vanitas est, insaniam mendax est. *Super Psalm. xxxix*, vers. 6: *Non respexit in vanitates.*
13. Totus splendor generis humani, honores, potestates, divitiae, typhi, minae, tumores, flos feci est. *Super Psalm. cii*, vers. 11: *Sicut flos agri, etc.*
14. In vanitate praecipuum locum obtinet amor laudis humanae, propter quam multa magna fecerunt, qui magni in hoc saeculo nominati sunt, quærentes non apud Deum, sed apud homines gloriam, et propter hanc perpererunt mercedem suam, vani vanam. *Super Psalm. cxviii*, conc. 12.
15. Si vanum est propter hominum laudes bona facere, quanto vanius propter adipiscendam pecuniam, vel augendam sive retinendam, quia omnia vanitas? *Ibid.*
16. Si vita nostra tibi est, ubi est veritas: non est vita nostra sub sole, ubi est vanitas. *Ibid.*, conc. 12.
17. In ea quæ stant sic inilio, verumtamen sic, quomodo hic sum, quandoi carnem mortalem porto, quandoi inter scandala suspiro, quandoi timeo ne cadam qui sto: universa vanitas omnis homo vivens. O insana vanitas, et omnia vanitas, et vanitas vanitatum. *Super Psalm. xxxviii*, vers. 8: *Verumtamen universa vanitas.*
18. Quid vanius eo qui putat plus valere nummum quam Deum? *Super Psalm. li*, vers. 7.
19. O vanitas vendens vanitatem, vanitatem audituris vanis et credituris. *Homil. 36, ex Quinquaginta homil.*
20. Vanitates concupiscens diabolicas, perpetuas incurrit poenas. *Serm. 36 ad Frat. in eremo.*
21. Urbanus esse gestiebam abundantiam vanitatis. Lib. 3 *Conf.*, cap. 1.
22. Quanto ætate major, tanto vanitate turpior. *Ibid.*, lib. 7, cap. 1.
23. Noli esse vana anima, et obdurescere in aure cordis tumultu vanitatis. *Ibid.*, lib. 4, cap. 11.

24. Cum amantur vana, perpetrantur mala. *Epist. 70.*
25. Tollantur omnia vana, tunc patriam tuam florentem videbis. *Epist. 202.*
26. Vanitas plus potest clamare quam veritas. Lib. 5 de *Civili Dei*, cap. 27.
27. Ea putatur gloria vanitatis, nullis cedere viribus veritatis. *Ibid.*, lib. 6, cap. 1.
28. Omnis humana natura per peccatum primi hominis, in vanitatem de veritate collapsa est. *Ibid.*, lib. 17, cap. 11.
29. Non a vanitate nisi veritas liberat. Lib. 6 contra *Julian.*, cap. 42.
30. Multi oculis carnis vident vanitatem, nos cordis oculis veritatem. *Tract. 7, super Joan.*
31. Cum se homines hominibus vendunt, dant isti nummos, ut se vanitatibus vendant. *Ibid.*, tract. 8.
32. Rector mens avertit a me vanitatem. Lib. *Medit.*, cap. 4.
33. Multa est malitia vanitatum, tantaque labe inficit humanas mentes, ut cum transierint in affectum, omne rationis iudicium perturbetur. *Serm. 47, Fer. 6 post Dom. Pass.*, art. 3, cap. 4.
- S. BERNARD. 34. Spiritum vanitatis studeas exsufflare, et quantuncumque illum senseris, negare omnino consensum. *Serm. 1, in Festo SS. Petri et Pauli.*
35. Vanus est, qui in vanitate est, aut in vanitate curiositatis, aut erroris. *Prose.*
36. Vanitas curiositatis procedit a vanitate mutabilitatis, et generat vanitatem mortalitatis. *Serm. 2, super Salvo Regina.*
37. Funiculus triplex difficile rumpitur, curiositatis, voluptatis, et vanitatis. *Serm. 1 Amant. D. M.*
38. Non est quo vanitas intret, ubi veritas iam totum occupavit. *Serm. 5, Omnium SS.*
39. Vanitas vanitatum, quam nihil sit, vel ex ipso nomine manifestus indicatur: vanus utique labor, qui studio vanitatis assumitur. *Serm. de Convers.*, ad clericos, cap. 12.
40. Appellus vanitatis, est contemptus veritatis: contemptus veritatis, causa caecitatis. *Epist. 48, ad Petrum cardinalem.*
41. Quid vanius quam diligere vanitatem? et quid iniquius quam contemnere veritatem. *Epist. 48, ad Petrum diaconum.*
42. Vanum cor, vanitatis notam ingerit corpori: et exterior superfluitas, interioris vanitatis indicium est. In *Apologia ad Guillel. abbat.*, cap. *Dicitur.*
- S. BONAV. 43. Illorum sensus vanitas detinet, qui in vanitate, tanquam in veritate delectantur. *Expos. 2, super Psalm. cxviii*, cap. 3, vers. 5, art. 3.
44. Omnia vanitas, quia non patent, propter

- sui obscuritatem; non implent, propter sui vanitatem; non permanent, propter sui fluxibilitatem. *Super Ecclesiasten*, cap. 4.
45. Vanitas vanitatum: id est, a vanitatibus oritur vanitas, et omnia vanitas, ergo omnia creata dilectorem beatorum non faciunt, sed vanum. *Super Ecclesiasten*, cap. 12.
46. Vere in omnibus, in honoribus, in divitiis, in voluptatibus vanitas est, sicut vanum est somnium, et vana est umbra: umbram equi pro equo tenere, vanitas est: sic transitoria, respectu æternorum sequi, vanitas est. Hanc vanitatem cognoscere in inferno, qui nolunt salubriter recognoscere in mundo. *Serm. 1, Dom. 12 post Pent.*
47. Difficile est ut inter vanitates saeculi quis positus, a vitis maneat illibatus. In *Collat. de Contemptu saeculi.*
48. Iste est vanissimus, qui plus vanitatem, quam Dominum diligit. *De stimulo amoris*, part. 1, cap. 7, gradu 7.
49. Vanitas in falsitate versatur. *Super Psalm. xxx*, vers. 7.
50. Vanitates mundanas Christianis vere religiosi, non devotis esse vitandas, perspicuum est. *Super Epist. Jacobi*, cap. 2, art. 4.
51. Stultus est, qui inter vanitatem stultorum versatur, et in rebus vanis suam vitam transigit. *De Recta vivendi ratione*, cap. 27.
52. Vanitas rerum humanarum est haec, quoniam ipseus est distractio et occupatio varia. *De Penit.*
53. Vanitatem tanto magis fuge, quanto melior efficiaris: cætera enim vitia crescent vitia, vanitas virtutibus. In *Epist. Parametrica ad Valerian.*
54. Hoc teneo, hoc verum pnto, hoc multiplex experientia didici, quod ei non homo est finis, qui in mundi vanitatibus semper vixit. *Epist. ad Damas. papam, de Morte D. Hieronymi.*
55. Quam nihil es, et quantum aliquoties præstas, vanitas terrenorum nil multum præcipis dum teneris; sed plus tribuis, dum repudiaris. *Prose.*
56. Sæctatores tuos dilecta captivas, contemptores tuos despecta glorificas.
57. Magnus per odium ac fugam tui, es collatura divitias. *Serm. de Castigat.*
58. Ea que carnis sunt et mundi, revera nihil aliud quam vanitas sunt et mendacium: in quibus nihil est solide ac vere bonitatis, et que suos sectatores misere decipiunt, pro felicitate quam promittunt, æternæ mortis stipendia adducunt. In *Ebedicat. super Psalm. iv*, vers. 3: *Ut quid diligitis vanitatem?* etc., sect. 4.
59. Delicæ et temporalia bona, et malorum

CASSIODOR.

DIONYSIUS
CARTIUS.

S. EPHEM.

S. EUCHER.

S. EUSEBIUS
CÆSARIENSIS.S. EUSEBIUS
EMISEN.FRANCISCUS
TITELM.

concupiscentiarum adimpletio, nihil sunt nisi vanitas. In *Annot. super Psalm. iv.*, vers. 3, sect. 1.

60. Dicuntur bona temporalia et caduca vanitates et insanie false, non quod non verè sint vanitates (verissime enim nil nisi vanitas sunt, et vanitas utique vanitatum) sed false ab effectu, quod fallant omnes suos amatores. In *Annot. super Psalm. xxx.*

61. Certe omnis homo donec in hac vita corporis vivit, nihil aliud est quam vanitas, imo universa et integra vanitas. In *Elucid. super Psalm. xxxviii.*, vers. 8, sect. 1.

GLOSS. ORD. 62. Vanitas vanitatum, et omnia vanitas. Quia omnia more fluminis aquae transeunt et non rediunt. Super *Ecclesiasten*, cap. 1.

S. GREGOR. MAGNUS. 63. Si vanitatis culpam nequaquam caute compeccitur, ab iniquitate profinus mens incauta devoratur.

64. Vanitas mentem obnubilat, iniquitas cecat. *Lib. 10 Mor.*, cap. 9.

65. Vanitatis finis est, ut cum peccato mentem sauciã, hanc ex culpa audacem reddat : quatenus sui reatus obliãta, quæ amissis se innocentiam non dolet, justo excæcãta iudicio, simul et humilitatem perdat. *Ibid.*, cap. 10, num. 15.

66. Vana sunt omnia; quidquid in hoc sæculo lectum, delectabile sublime, aut prosperum cernitur, vanum profecto est. *Prose.*

67. Repente alta sæculi corruntur, pulchra transeunt, leta et prospera evanescent.

68. Vana sunt gaudia sæculi, quæ quasi momenta blandiuntur, sed amatores suos, cito transendo decipiunt. *Lib. 5, in I Regum*, cap. 2, super illud : *Et servite Domino*, etc.

69. Qui in amore cœlestium fixus, sæculum perfecte despexit, nulli omnino vanitati succumbet. In *Septem Psalm. Penit.*, super *Psalm. ii* vers. 13 : *Sperantem autem in Domino*.

S. HIERON. 70. In comparatione æternorum bonorum vana sunt omnia, etiam bona temporalia. *Lib. 5, in I Reg.*, cap. ii.

71. O miserabilis humana conditio? et sine Christo vanum omne quod vivimus! *epist. 3, ad Heliodor.*

72. Qui faciunt vanitates, ita custodiunt vanitatem quasi diligant, et thesaurum invenisse se putant. Super *Joannem*, cap. 2, super illud *Ecl. i.* : *Vanitas vanitatum*, etc.

73. Ille qui ea agit, quæ mundanæ vanitatis sunt apta, telas textit araneas. Super *Psalm. xxxv.*, vers. 15 : *Sicut araneam*, etc.

74. Omnia que in mundo sunt, vanitas est, insanie falsæ sunt ire, rixæ, deceptiones, in quibus homines insaniant, ut peccent. Super *Psalm. xxxix.*, vers. 6 : *Non respexit in vanitates*, etc.

75. Ille vanitatem in corde habet, qui transitoria diligit. Super *Psalm. xi.*, cap. 10.

76. Vanitas est totus temporalis fructus hominis, et in vanum laborat omnis homo, nihil accepturus præter vanitatem de universo labore suo. *Homil. 1, super Ecclesiasten*.

77. O homo! considera in quanta vanitate vivis qui quotidie cernis præterire quod es; nec tamen scire ulla ratione potes quale sit quod futurus es. *Ibid.*

78. Magna est vanitas corporis, sed multo major vanitas spiritus, qui per vagas cogitationes fere semper evanescit. In *Annot. super Epistolam ad Rom.*, in illud : *Christus moram facit*, etc.

HUGO CARD. 79. Vanitas est gladius mundi, quem fugere debemus. Super *librum Jud.*, cap. 8.

80. Homo est vanus in opere, vanior in sermone, vanissimus in cogitatione. Super *Psalm. xi.*

81. Vanitas est, quæ nec plenitudinem conforti continent, nec fulcimentum inveniendi, nec fructum laboranti. Super *Ecclesiasten*, cap. 1.

82. Tolle iniquitates, et nulla erunt vana. Super *Ecclesiastic.*, cap. 3.

83. Ista duo maxime tenent homines in peccato : vanitas mundi, et voluptas carnis. Super *Isai.*, cap. 16.

84. Quanto plus homines de vanitate temporalium congregant et laborant, ut æstium cupiditatis extinguant, tanto vanitatis ventum in se fortiores inveniunt, et æstu cupiditatis magis calent. Super *Hierem.*, cap. 2.

85. Fieri non potest ut caro nata de vanitate, non sit vanitatis amator. *Homil. 43, super Matth. Oper. perf.*

86. Extrema insanie est, hominem ridiculum, probrosam, turpem, ignominiosum, et omni supplicio dignum, adhuc tamen in vanitatibus gloriari velle. *Serm. 11, super Epist. ad Rom.*

87. Vani pietatis faciem gerunt, et honesti apparent, bonorum autem operum sunt expertes. *Homil. 11, super II Cor.*

88. Vanitas vanitatum sunt domus splendide, plurimum et superfluum aurum, fastus est vanæ gloriæ studium, mentis superbia et elatio, hæc omnia vana sunt. *Serm. 12, super Epist. ad Ephes.*

89. Inhumana et crudelis et tyrannica vanitas est captivus suis. *Homil. 37, ad Popul. Antioch.*

90. Nihil somni vanitati presentium rerum conditio præstat, sive illa tristes, sive sint prospere. *Homil. 10, super Matth. Oper. imperf.*

91. Vis beatus esse? abijce molem carnis tuæ, ut non consendas vanitati. *In cap. 7, Regule S. Bened.*, grad. 7.

HUGO A.S. VICTOR.

HUGO CARD.

S. JOANNES GREGORI.

PETRUS BLESSENS.

PETR. CELL.

S. PETRUS DAMIANUS.

JOAN. THIL.

92. Quidquid corrumpitur, recte vanitas vanitatum nominatur. *De vanit. et miseria human. vitæ*, cap. 2.

93. Vana sunt omnia, que in mundo cernuntur : vanus homo, vanæ divitiæ, vana honores, omnia vana. *Ibid.*

94. Quid hæc vanitas vanitate? terra manet, quæ hominum causa facta est, et ipse homo terre dominus in pulverem repente dissolvitur. *Ibid.*

95. Vana sunt omnia, et non solum vana, sed et vanitas vanitatum. *Prose.*

96. Vanus est mundus; quoniam eos quos amatores tolerat, morientes minime salvat.

97. Vani sunt omnes honores sæculi : quia quos magnos coram hominibus faciunt, repente solos et ignobiles in morte derelinquunt.

98. Vana sunt divitiæ, quia possessores suos a morte non liberant, sed de abusu gravius damnant.

99. Vana est omnis potestas terrena : quoniam eos quos in sublimitate posuit, in puncto deserens ad inferos transmittit.

100. Vana sanguinis alti nobilitas : quoniam quos gloriosos coram hominibus facit, morientes escam vermium concedit.

101. Vana est parentele ampla familia : quoniam qui nobilitate generis vivos ab aliis secernitur, mortuus bestiis comparatur.

102. Vana est cognatio carnis; quia inferum pere non potest sententiam mortis.

103. Vanum est dulce maritale conjugium : quoniam quos vivos diligit, mortuos confestim derelinquit.

104. Vana est liberorum nullis impensis laboriosa educatio : quoniam parentem, quem vivum sequitur, mortuum detestatur.

105. Vanum est quidquid in mundo pretiosum cernitur : quoniam cito valde amittitur.

106. Cum ergo vana sint omnia, profecto vanus evanescere desiderat, quisquis vanitatem amat. *Ibid.*

PETRUS BLESSENS. 107. Totum vanitati datur, quod erat debitum veritati. *Epist. 87, ad Hugonem episcopum*.

PETR. CELL. 108. Gravis est vanitas, quam non levigat sanctitas. *De Ponibus*, cap. 15.

S. PETRUS DAMIANUS. 109. Vanitas efficit vanitantes, et ipsi vanitantes faciunt vanitatem : et dum mundus (qui transitorius est) homines, quos decipit, vanos efficit, et homines mundum, quem insane diligunt, in vanitatem vertant. *Lib. 4, epist. 15, ad V. Episc.*

110. Veritatis adversaria vanitas est, quæ licet ægre, cedit tamen victa viribus efficacioribus. *De Preliis*.

111. Totum quod videtur in terra, nihil est aliud quam universa vanitas, sivo universas vanitatis. *Prose.*

112. Quidquid in mundo est, sive sanitas, sive robur, sive pulchritudo, sive divitiæ, sive dignitas, sive potentia, totum fragile et momentaneum est. Super *Psalm. xxxviii.*, vers. 8.

113. O qui scintillam haberet verae charitatis, profecto omnia terrena sentirent plena fore vanitatis. *Lib. 4, de Imit. Chr.*, cap. 15.

114. Nemo in hujus mundi vanitate confidat, quam videt infirmis stare vestigiis, cujus cultus temporalis atque inanis est, et ornatus fumo, ventoque similis. *Homil. 6, de Verb. otiosis*.

115. Talis est decor vultus vanitatis; ut si speciem illius vitis aspicias, que solstitiali flore est composita, promissæ fructum necit exhibere vindemia, que dum minime parturit, maculam perpetue sterilitatis incurrit. *Ibid.*

116. Ille ad cœlos opulentissimus pergit, qui a se pompam temporariæ vanitatis excludit. *Ibid.*

117. Propter vanitatem hujus mundi difficile est cuiquam ad cœlestia pervenire. *Ibid.*, homil. 17, *de Bono martyri*.

SENTENTIE PAGANORUM.

118. Nihil quidquam est turpius vanitate. *Lib. 4, de Offic.*

119. Projice omnia vana, si sapias, imo ut sapias : et ad bonam mentem magno cursu, ac totis viribus tende. *Epist. 17.*

120. Ne gaudeas vanis, fundamentum hoc est bone mentis : etiam culmen. *Epist. 23.*

Vide etiam tit. *Consolatio*, sent. 42; *Dies*, sent. 41; *Eloquentia*, sent. 11; *Esse*, sent. 11; *Gaudium*, sent. 11; *Hypocritis*, sent. 82; *Ornatus*, sent. 26; *Pecunia*, sent. 53; *Populus*, sent. 16; *Spectaculum*, sent. 15; *Templum*, sent. 19; *Theatrum*, sent. 53; *Voluptas*, sent. 33.

VENATIO.

Definitio. Venatio est fetarum in sylvis, recreationis, sive prædationis causa, persecutio.

Venatores sunt, qui feras laqueis captare consueverunt, et muta amantissima vineulis alligare. Super *Psalm. cxviii.*, serm. 8, vers. 4.

SENTENTIE PATRUM.

1. Quid jejunare visceribus, et luxuriare venatibus? castigare corpus inedia, mentem extricare nequitia? *Prose.*

2. An putatis illum jejunare, qui primo diluculo, non ad Ecclesiam venit, sed surgens congregat servulos, disponit retia, canes producit, saltus silvasque perustrat?

ROBERTUS BELIARI.

THOMAS A KEMPIS.

S. VALER. EPISCOPUS.

CICERO.

SENECA.

COLLECTOR.

S. AMBROS.

S. AMBROS.

- S. PAULINUS 31. Vendere patrimonia et donare pauperibus, stultitia est huius seculo, sed sapientia Deo est. *Epist. 2, ad Sever.*
- S. THOMAS AQUINAS 32. Vendere et emere rem unam pro alia, vel non in debita mensura, ac rei qualitate, illicitum est. 2, 2, quest. 77, art. 2.
33. Pretium rerum venalium non consideratur secundum gradum nature, cum quandoque pluri vendatur unus equus quam unus servus: sed consideratur secundum quod res in usum hominis veniunt. *Ibid.*
- S. VINCENT. FERRAR. 34. Caveamus ne vendamus nos diabolo modico pretio: superbus vendit se diabolo modico vento superbie et vanitatis, avarus pro uno denario, luxuriosus modica delectatione: gulosus uno cibo, vel una paterna vini. *Serm. de Circuncis.*
- SENTENTIE PAGANORUM.
- PLATO 35. Liberum sit commercium, quod in vendendo versatur. *Lib. 2, de Republ.*
36. Qui in foro aliquid vendit, de rerum quas vendit pretia addicat, sed ipso pretio simpliciter indicato, minime pretium ageat: nec qui vendit, merces suas nimium laudet, nec tanti sibi eas constituisse iurejurando confirmet. *Lib. 2, de Legib.*
- PLINIUS II. 37. Mala emptio semper ingrata est, eo magis quod exprobare stultitiam domino videtur. *Lib. 1, epist. 24, ad Belvium Hispan.*
- SENeca. 38. Emas non quod opus est, sed quod necesse est: quod non opus est, asse carum est. *Epist. 94, 39. Quærimus, non quale sit quid, sed quanti. Epist. 15.*
- Vide etiam tit. *Judas, sent. 10; Negosiatio, sent. 36; Simonia, sent. 23; Testis, sent. 11, 12.*
- VENENUM.
- CASSIODOR. *Ethymologia.* Venenum dictum est, eo quod per venas serpat. *Super Psalm. xiii, vers. 5: Venenum aspidum, etc.*
- S. ISIDORUS HISPALENSIS. Venenum dictum est, eo quod per venas vadit: infusa enim pestis ejus per venas vegetatione aucta discurrit, et animam eximit. Unde non potest venenum nocere, nisi hominis teligerit sanguinem. *Lib. 12 Ethymol., cap. 4.*
- S. BONAV. *Comparatio.* Sicut virus serpenti vitam conservat, sic homini mortem propinat. *Tit. 2 Dieta, cap. 1.*
- SENTENTIE PATRUM.
- S. ANTONIN. 1. Fratres fugiendum est virus, quod de remediis creat morbos, conficit de medicina languorem. *Part. 2, tit. 4, cap. 7, § 4.*
- S. AUGUST. 2. Libidinosas crudelitas vel libido crudelis est, ubi propter luxuriam sterilitatis venena procurantur. *Lib. 1, de Nuptiis, cap. 15.*
3. In hoc uno prudentiam imitari debemus serpentis, quia venenum deponit, sed non quia iterum venenum resumit. *Serm. 4, ad Frat. in eremo.*
4. Venenum commixtum dulcedini faciliter sumitur, et qui recipit moritur. *Ibid., serm. 31.*
5. Sal immoderatus acceptus, venenum est. *De Morib. Manich., cap. 8.*
6. Si scorpionem venenum malum esset, prius scorpionem perimeret. *Ibid.*
7. Venena que per inconvenientiam perniciosa sunt, convenienter adhibita, in salubria medicamenta vertuntur. *Lib. 11, de Civit. Dei, cap. 22.*
8. Possunt dolores curari doloribus, et veneni venena depelli. *De Nat. et grat., cap. 28.*
9. Qui dant venenum, addunt mellis aliquantum, ut per id quod dulce est, lateat quod amarum est, et bibatur ad perniciem. *Tract. 7. Super Joan.*
10. Qui blandiuntur, occulte immittunt venenum. *Super illud Apocal. ix: Similes serpentibus.*
11. Venenum mors quidem est homini, sed tamen vita serpenti. *Lib. 3 Moral., cap. 7, super illud Job ii: Si bona accepimus, etc.*
12. Non est venenum, quod superet venenum aspidis, et basilisci. *Centur. 2, sent. 94.*
13. Coluber ad bibendum veniens, ni aqua venenum deponit: ne eum venenum aqua concretum occidat. *Epist. 19, ad Presidium, de Cere Paschal.*
14. Venenum inficit, corrumpit, et perimit. *Lib. 4, de Propriet. rerum, cap. 40.*
15. Lethalis est venenum peccati, quam venenum serpentis. *Super Psalm. xxxvii, vers. 3.*
16. Consuetudo naturam immutat, usque adeo ut venenum cibus esse possit. *Tract., de Abstinent. Carthusien., verbo Tertium.*
17. Omne venenum frigidum est, idecirco anima, que ignea est, fugit venenum, quia frigidum. *Prose.*
18. Serpentum vero quot genera, tot venena: quot species, tot perniciis, quot colores, tot habentur et dolores. *Lib. 3, super Genes., cap. 20.*
19. Non solum in sevis invenitur draconibus regnare noxium virus: sed etiam in exiguis apum venena latere corporibus. *Homil. 6, de Otiosis verbis.*
- SENTENTIE PAGANORUM.
20. Quicumque ad alterius incommodum veneficiis utitur, non tantum ad hominum perniciem, sed et ad pecorum, aut aliorum hujusmodi calamitatem, sive illa sit lethalis, sive non, capite puniatur. *Lib. 11, de Legibus.*
- Vide etiam tit. *Medicina, sent. 87, 93; Vinum, sent. 4, 5.*

- COLLECTOR. *Ethymologia.* Venia inde dicitur, quod optanti evadit.
- HUGO A S. VICTORE. *Definitio.* Indulgentia, seu venia est remissio reatus alieni ex sui consideratione descendens. *De fract. carnis et spirit., cap. 18.*
- SENeca. Venia est penae merite remissio. *Lib. de Clementia, ad Neronem, cap. 6.*
- Venia noscitur est, que judicis puniendi, non punire. *Ibid., cap. 7.*
- SENTENTIE PATRUM.
- S. AMBROS. 1. Quia bonus est Deus, sperare potes tuorum peccatorum indulgentiam: non vult enim vindicare, qui est paratus ignoscere. *De fuga sacculi, cap. 3.*
2. Agnoscit se esse hominem, qui novit ignoscere; et vias Christi sequitur. *De obitu Theodosii Imper.*
3. Solet citius mereri indulgentiam, qui venundius deprecatur. *Serm. 66, de Penit. Petri Apostoli.*
4. Si dimiseris, bene convenit ut dimittat tibi, si non dimittis, quomodo Deum convenis ut dimittatur tibi? *Lib. 5, de Sacram., cap. 4.*
5. Facilitas venie incentivum tribuit delinquenti: cum enim uni sacerdos indulget indigno, plurimos facit ad prolapsionis contagium provocari. *Super Psalm. cxviii, serm. 8, vers. 2.*
6. Puleherrimum affectandæ conversionis exemplum, quod tam cito latroni venia relaxatur: et uberior est gratia, quam precatio; semper enim plus tribuit, quam rogatur. *Lib. 10, super Luc., cap. 33.*
7. Si non dimittis injuriam, que tibi facta est, non orationem pro te facis, sed maledictionem super te inducis: sic enim dicis: Sic mihi dimitte, sicut et ego dimisi. Habetur apud Bedam, *In Scintillis, cap. 5.*
8. Non est differenda acquisitio venie, ne duntaxat recessus difficiliorem reditum operetur. *De mensuratione crucis, verbo Sublimitas.*
- S. AUGUST. 9. Malis parce vir bonus; quanto melior, tanto esto mitior, quanto fis celsior potestate, tanto humilior fias pietate. *Epist. 54, ad Macedonium.*
10. Omnia peccata videntur veniabiliora, cum is qui reus est, correctionem promittit. *Ibid.*
11. Peccatis proximi facile ignoscit, qui sibi novit ignosci. *De fide et simbolo, cap. 10.*
12. Ea elemosyna nihil est majus, qua ex corde dimittimus quod in nos quisque peccavit. *In Enchirid., cap. 73.*
13. Tardius Deo videtur peccatori veniam dare, quam ipsi peccatori accipere. *Prose.*
14. Sic Deus festinat absolvere reum a tormen-

- to conscientie sue, quasi plus cum cruciet compassio miseri, quam ipsum miserum compassio sui. *De Spiritu et anima, cap. 6.*
15. Non est innocentie parcendo sinere, ut in malum gravior incidatur. *Lib. 19, de Civit. Dei, cap. 46.*
16. Quando parco, cantas et laudas; quando castigo, murmurans; quasi quando parco sim Deus tuus, et quando castigo non sim Deus tuus. *Super Psalm. xlix, vers. 18.*
17. Tanto major laus est ignoscentis, quanto major exaggeratio est peccata confitentis. *Super Psalm. xciv, vers. 5.*
18. Si peccator peccatum suum cognoscit, illi Deus et ignoscit. *Super Psalm. xxxi, enarrat. 2, vers. 5.*
19. Itane verum est quod dicit Dominus, et vere ita se res habet, ut si frater peccaverit septuagies septies, ignosceas; si autem peccaverit septuagies octies, jam liceat tibi non ignoscere? *Prose.*
20. Audeo dicere, ut etsi septuagies octies peccaverit ignosceas; et si centies peccaverit, ignosce: et quid dicam toties et toties? omnino quoties peccaverit, ignosce.
21. Si septuagies septies peccata tibi Christus donavit, si huc usque ignovit, et ultra negavit: pone et tu limitem, et ulterius noli ignoscere.
22. Si autem Christus millia peccata peccatorum invenit, et tamen omnia donavit, noli tu subducere misericordiam.
23. Non enim sine causa Dominus septuagies septies dixit: cum omnino nulla culpa sit, quam non debeas ignoscere. *De Verbis Domini, serm. 45.*
24. Dicit Dominus, Dimitte, et dimittetur tibi: sed ego prior dimisi, dimitte vel postea. Nam si non dimiseris, revocabo te; et quidquid tibi dimiseram, replicabo tibi. *Ibid.*
25. Ne dicas in lingua, ignosce, et corde differas, novit Deus nbi dicas: vocem tuam homo audivit, conscientiam tuam Deus conspexit. *Prose.*
26. Melius est enim cum clamus ore et dimittis in corde; quam blandus ore, crudelis in corde. *Ibid.*
27. Multi non erubescunt peccare, et non erubescunt veniam rogare: non erubuerunt de iniquitate, et erubescunt de humilitate. *Homil. 20, ex Quinquaginta Homil.*
28. Blanda allocutio, venie est postulatio. *Ibid.*
29. Volo concordare, sed ille, me lesi, ille ir me peccavit, et non vult veniam postulare: quid ergo dicitur sum? vade ad illum, et tu pete veniam. *Ibid.*
30. Ipse se seducit, et de morte sua loquit, qui

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

IRISCIUS.

S. HIERON.

HUGO A S. VICTORE.

S. INNOC. III.

JOAN. GRAS.

RUPERT. ABB.

S. VALER. EPISCOPUS.

PLATO.

noc cogitat : potest mihi extremi temporis indulgentia subvenire. *Serm. 4, 1er. 3, post Dominicam Palmam.*

31. Si resistis veniam roganti, contemneris et tu cum rogareris : clausisti contra pulsantem, clausum inveniēs cum pulsaveris. *Prosec.*

32. Nam si aperueris viscera indulgentiae roganti te, aperiet et tibi Deus, cum rogareris eum. *Serm. 2, Dom. Rogat.*

33. Qua fronte, quo affectu, qua devotione a Deo potes veniam postulare, si fratrem dum odis, petis quod tibi dimittat, sicut et tu debita dimittis? *Prosec.*

34. Crede ergo mihi, quod tantum tibi dimittet, quantum et tui dimittis alteri. *Serm. 9, ad Fratres in cremo.*

35. Promisit Deus veniam penitenti, sed non promisit usque in crastinum differenti. *Ibid., serm. 30.*

36. Sibi non parenti, Deus parcat. *Epist. 54.*

37. Credendum omnino, nullo modo nobis ignosci ea quae peccamus, si nos inexorabiles ad ignoscenda peccata fuerimus. *De fide et simbolo, cap. 40.*

38. Cum ignoscis ei qui peccat in te, inde dimittis, sed nihil amittis, imo vero abundantius irrigaberis. *Homil. 27, ex quinquag. Homil., cap. 2.*

39. Timendum est ne plura putrescant, dum plurius parcatur. *Epist. 89, quaestione 3.*

40. Vide ne dum spe veniam peccatorum agmen colligis, peccatum quidem cumules, veniam autem minime consequaris. *Apud Divum Joannem Damasc. Lib. 1 Parall., cap. 42.*

41. Facilis venia huius est danda, qui non peccat ex industria. In suis *Proc.*, verbo *Facilis.*

42. Sic alius ignosce, ut tu tibi peccanti illos ignoscere cupis. *Ibid., verbo Sic.*

43. Ex quo minor reputatur culpa, eo minuitur et gloria indolitoris. *Prosec.*

44. Magnitudine indulgentiae, magnitudinem ultionis attende. *Serm. 4, Epiphan.*

45. Veniam sibi adjudicat, qui minus largitoris attentat. *Serm. 46, super Cant.*

46. Apud Deum iudicem ipsa cognitio culpa; impetratio est veniae. *Lib. Medit., cap. 11.*

47. Magna gloria est, si cui nocere potuisti, parcas : et noble vindictae genus est, ignoscere victo. *De inter. domo, cap. 43.*

48. Tunc opus est prelato, ut eo minus illi parcendum putet, quo magis omnes offenderet, si unum parceret. *De Duodecim gradibus humilitatis, gradu 9.*

49. Si pauperi porrigis elemosinam, et in te peccanti non tribuis veniam, nihil tibi prodest. *Homil. 21.*

S. C. BEANUS
ARLAT.

50. Dei est iustitia, parere supplicanti. *Super Psal. LXX, vers. 4.*

51. Sine humilitate, alicui veniam sperare non licet; nec tibi est taciturnitas confessionis, venia est speranda criminis. In *Decretis*, parte 2, de *Penit.*, dist. 4, can. *Quis abspuando.*

52. Qui sibi nunc in culpa parcat, ei postmodum in poena non parcat. *Lib. 11 Moral., cap. 17.*

53. Saepē pietas per inordinatam misericordiam errare solet, si forte pepererit quae parcenda non sunt. *Homil. 19, super Ezech.*

54. Inordinata pietas, cum temporaliter parcat, ad aeternam supplicium pertrahit. *Ibid.*

55. Non sit exactor vindictae, qui petitur est veniam. In *Regula monachor., cap. de Patientia.*

56. Confidentiam habe, et veniam consequeris. *Super Gen., cap. 4.*

57. Qua venia dignus erit, qui alterius poena emendator non sit? *Homil. 20, super Gen.*

58. Non exactor est vindictae, qui petitur est veniam. *Homil. 38, super Matth. Oper. imperf.*

59. Si non vis aliis parere, parce tibi. *Epistola ad studentes Collegii Navarrae, part. 4.*

60. Nihil movet ad veniam, nisi cum nocens nudam detegit culpam. *Lib. 2, de Nuyis etrial., cap. 27.*

60 bis. Nullus desperare debet veniam, etiamsi circa finem vite ad penitentiam convertatur. *Lib. 2, de Summa bona, cap. 14, sent. 6.*

61. Supplici oranti veniam deprecare : potentis quoque tibi veniam, libenter indulge. *Lib. 2, de Synonymis, cap. 7.*

62. Fit perquam saepe, ut venia careant, qui gratiam sibi neglexerunt oblata. *Lib. 4, de Spirit. interitu, cap. 4.*

63. Quae est vanitas, unum parere, et omnes in discrimen adducere? polluntur enim omnes uno peccante. *Opusc. 57, dissertat. 2, cap. 2.*

64. Ignosci aliquatenus ignorantiae potest, contempni vero veniam non mereatur. *Lib. 5, de Gubern. Dei.*

65. Felicius multo est, et laudabilius suis aliquem etiam immerito ignoscere, quam in suos etiam merito vindicare. *Epist. 4, ad Parentes.*

SENTENTIA PAGANORUM.

66. Ignoscas aliis multa, nihil tibi. In *dictis Siquem.* ex Ausonio, dict. 4.

67. Bonis nocet quisquis pepererit malis. In suis *Sept.*, sent. 63.

68. Parcendum est, tibi enim parcat, cum videaris alteri parere. *Lib. 1, de Clement., cap. 5.*

69. Parcat sapiens, consulit, corrigit. *Ibid., lib. 2, cap. 7.*

CASSIODOR.
GRATIANS.
S. GREGORIUS
MAGNUS.
S. BIERON.
HUGOCARD.
S. IOANNES
CHRYSOLOG.
JOAN. GESS.
JOAN. SARRISE.
S. ISIDORUS
HISPAL.
S. LAURENTIUS
JUSINI.
S. PAVLUS
DAMIANUS.
SALVIANUS.
CLEMENS
LINO.
MINUS
PUBEL.
SENEGA.

70. Qui ignoscit fatetur aliquod se, quod fieri debuit, omisisse. *Ibid.*

71. Ignosci amat, qui quod odit ostendit. *De Moribus.*

72. Alteri semper ignosco, tibi ipsi nunquam. *Ibid.*

73. Bonis nocet, qui malis parcat. *Ibid.*

74. Tam omnibus ignoscere, quam nulli, crudelitas est. In suis *Proverb.*, in fine positus.

Vide etiam tit. *Culpa*, sent. 79; *Desparatio*, sent. 16, 17; *Detractio*, sent. 81; *Ecclesia*, sent. 28, 29; *Elemosina*, sent. 48; *Judicium* in genere, sent. 26; *Lasio*, sent. 35; *Meditatio*, sent. 64; *Misericordia Dei*, sent. 50; *Occlusio*, sent. 49; *Passio Christi*, sent. 46; *Peccatorum remissio*, per totum; *Placare Deum*, sent. 15; *Punitio*, sent. 5, 6, 32; *Recidivatio*, sent. 9, 11; *Reus*, sent. 9; *Vindicta* in genere, sent. 27, 38.

VERBUM IN GENERE.

S. ANASTAS. *Ethymologia.* Verbum, quod lingua profertur, dicitur à *ἀνέω* dicendo. In libro *vie ducis*, cap. 2, de *Verbo.*

S. ANTONIN. Verbum dicitur, quasi verum boans, id est, manifestans. *Parte 4, tit. 5, de Justitia, cap. 15, § 1.*

S. ISIDORUS HISPAL. Verbum dicitur, eo quod verberato aere, sonet. *Lib. 4, Ethymolog., cap. 8.*

S. ANASTAS. *Definitio.* Verbum vocale est mentis et cogitationis nuntius. In libro *vie ducis*, cap. 2 de *Verbo.*

S. AUGUST. Verbum est uniuscujusque rei signum quod ab audiente possit intelligi, a loquente prolatum. *De Princip. dialect., cap. 5.*

Verbum est quidquid corde concipitur. *Annot. in Job, cap. 30.*

S. VINCENT. FERRAR. Verbum proprie, est conceptus mentis. *Serm. 5, Dominica 8 post Trinitatem.*

S. BONAV. *Comparatio.* Sicut in acris ornat aurem, et margarita in corona ornat faciem : sic verbum bonum ornat sapientem. *Serm. 2, Hexam.*

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS. 1. Adulterinus sermo juvenule, nodus adolescentium est : verba adolescentis, vincula sunt amoris. *Lib. 1, de Penit., cap. 13.*

S. ANTONIN. 2. Tanta est humana fragilitas, ut ad sibillum unius verbi dejiciatur. *Parte 4, tit. 5, de Justitia, cap. 12, § 2.*

S. AUGUST. 3. Sermone humano verba nova, vel minus usitata, moderate ac decenter aspersa, splendorem addunt. *Epist. 49, ad Deogratias, quest. 6.*

4. Romani maximus auctor Tullius eloqui, nullum unquam verbum, inquit quod revocare vellet, emisit : quae quidem laus, quamvis praclarissima videatur, tamen credibilior est de nimium fatio, quam de sapiente perfecto. *Epist. 7, ad Marcellin.*

5. Bonorum ingeniorum insignis est indoles, in verbis verum amare, non verba. *Lib. 4, de Doctrina christiana, cap. 11.*

6. Verba profertur non instituta, non per quae se invicem homines fallant, sed per quae in altioribus quibusque notitiam cogitationes suas perferat. *Prosec.*

7. Verbis uti ad fallaciam, non ad quod instituta sunt, peccatum est. In *Enechiridio*, cap. 22.

8. Nullum procedit rei alicujus ex ore corpora verbum, ejus est in corde silentium. *De Convent., cap. 1.*

9. Susurri verba semper mala. *De sabbat. doctum., cap. 49.*

10. Interest quemadmodum verbum procedat ex animo, quia ream linguam non facit, nisi mens rea. *De Verb. Apost., serm. 28.*

11. Verbis nisi verba non discimus. *De Magistro, cap. 11.*

12. Omne verbum sonat : cum enim est in scripto, non verbum, sed verbi signum est. *De princ. dialect., cap. 5.*

13. Monoce ut semper verum curam magis quam verborum te habere delectet. *De Quant. anime, cap. 6.*

14. Qui omnia per verbum condit, humana verba non querit. *Epist. 121, cap. 11.*

15. Ineffabili majestati nulla verba congrunt. *Contra Adimant., cap. 11.*

16. Nemo utitur verbis, nisi aliquid significandi gratia. *Lib. 4, de Doctr. christ., cap. 2.*

17. Omnia signa verbis comparata, paucissima sunt. *Ibid., lib. 2, cap. 3.*

18. Non mentitur quisquam si aliis verbis dixerit, quod ille voluerit, cujus verba non dicit. *Lib. 2, de Consens. Evang., cap. 28.*

19. Fortitudo mea in verbis est, non in factis. *Annot. in Job, cap. 49.*

20. Malle debeo veriores, quam disertiores audire sermones. *De Catech. rucl., cap. 9.*

21. Modus sermonis sive acris, sive blandius profertur, moderandus est. In *Expos. super epist. ad Galat., cap. vi.*

22. Aliquando sermo deficit, ubi etiam intellectus proficit. *Tract. 19, super Joan.*

23. Magis sermo patitur dissectionem, quando intellectus non habet perfectionem. *Ibid.*

24. Quando concipis verbum quod proferas, ram vis dicere : et ipsa rei conceptio in corde tuo, jam verbum est. *Ibid., tract. 14.*

25. Nihil aliud sunt verba, quam signa : significando enim verba sunt : tolle significationem verbo, stropicus inanis est. *Ibid., tract. 45.*

26. Placent vobis verba, ego quero facta. *Homil. 28, ex Quinquaginta Homil., cap. 7.*

27. Quisquis verbum in ore habet, et in corde non habet; aut dolosus est, aut vanus; quisquis vero in corde et non in ore, aut superbus est, aut timidus. *Serm. ad Milites templi*, cap. 12.
28. Sicut inauris ornat aurem, et margarita in corona ornat faciem: sic verbum bonum ornat sapientem. *Serm. 2, in Hexam.*
29. Bonorum ingeniorum insignis indoles est, in verbis verum amare, non verba. *Super Sap.*, cap. 6.
30. Sustineas verbum asperum proximi, ut evadas verbum asperum Christi. *Serm. 4, Dom. 4 Advent.*
31. Otiosa, jocularia, juratoria, contentiosa, maledica, vel secularia verba, nec pura sunt, nec religiose conveniunt dignitati. In *Speculo discipl.*, part. 1, cap. 20.
32. Sermo, fructus est cogitationis, et verba omnia a cogitatione et moribus emanant. *Lib. 2, Pedagog.*, cap. 5.
33. Qualis sermo, talis vita. *Lib. 3, Stromat.*
34. Vitanda sunt omnia verba iniqua, detractoria, mendosa, pungitiva, derisoria, vana, curricula, noxia, fraudulenta, otiosa, juramenta, perjuria, falsa testimonia. *Super Epist. I Petri.*, cap. III, art. 6.
35. Impii, quo facilius noceant, sermones suos lenes, blandos atque molles faciunt amplius quam ullum oleum valet esse molle aut blandum. In *Elucid. sup. Psalm. LIV.*
36. Tanquam acutissima jacula sunt verba dolosa impiorum, quibus vulnerant et perimunt. *Ibid.*, vers. 24.
37. Verbum dulce facilius movet, et fovet suaviter, mitigat inimicos, et amicos multiplicat. *Serm. 31, super Cant.*, apud divum Bernard.
38. Qui sapientium verba audire negligit, vitam suam gubernare non novit. *Super illud Prov. 1, Audiens sapiens.*
39. Nullum verbum sine voce auditur, nec vox sine intelligentia verbi valet: vox viam verbo preparat, ut audiatur atque recipiatur. *Super illud Math. 11: Ego voco clementia.*
40. Ab omni recitandis statu depereunt, qui per noxia verba dilabuntur. *Lib. 7 Moral.*, cap. 17, num. 15.
41. Apud homines cor ex verbis: apud Deum verba pensantur ex corde. *Ibid.*, lib. 26, cap. 7.
42. Injustis semper graviora sunt verba justorum, et quæ ad ædificationem prolata audiunt, hæc quasi superimpositum pondus ferunt. *Ibid.*, lib. 8, cap. 22.
43. Ad superum desiderium inflammare auditores suos nequeunt verba, que frigido corde profertur. *Ibid.*, cap. 26.

S. BERNARD.

S. BONAV.

CLEMENS.

ALEX.

DIONYSIUS

CARTHUS.

FRANCISCUS

TITELMAN.

GILLEBERT.

ANGLUS.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS

MAGNUS.

44. Humane aures verba talia judicant, qualia foris sonant: divina vero judicant, talia ea audiunt, qualia ex intimis profertur. *Ibid.*, lib. 26, cap. 7, num. 7, super illud Job xxv: *Nunquid æqua tibi videtur?* etc.
45. Recedant verba que vanitatem inflant, et charitatem vulnerant. *Lib. 7, in Registro*, indict. 1, cap. 30, epist. 30, ad *Eulog. episc. Alexandr.*
46. Non verbis quero prosperari, sed moribus. *Ibid.*
47. Si non vales verba ferre pulveris, quid facturus es ad iudicium conditoris? *Ibid.*, lib. 1, ind. 9, cap. 33, epist. 33, ad *Venant.*
48. Verba tua ponderet cogitatio, et lingue officium animi libra dispense. *Epist. 14, ad Celsantianum.*
49. Auferantur omnia signa verborum, cessent simulati gestus, et ante occasionem sermo placidus. *Epist. 1, ad Demetriam.*
50. Secreta verba, non earent suspitione. In *Regula Monachar.*, cap. 20.
51. Fictitia verba, instrumenta sunt diaboli. *Ibid.*, cap. 2.
52. Pro signo sunt interioris hominis verba erumpentia: quomodo libidinosus, qui sua calido celat vitia interdum turpis sermo demonstrat. *Lib. 3, super Ezech.*, cap. viii, super illud *Math. XII: Ex abundantia cordis os loquitur.*
53. Verba sensum emittunt, sensus rationis est motus, rationis motum veritas incitat. *Lib. 5, de Trin.*
54. Fallax verbum, etiamsi faciunde aut compositè dicitur: nihilominus tamen ab auditore, aut noxiū, aut otiosum reputatur. *De Inst. Novit.*, cap. 17.
55. Dicitur quis potens in verbis, quia efficax est ad operandum, vel quia prudens in loquendo vel quia modus dicendi est efficax, vel quia promptus ad loquendum. *Super Exod.*, cap. 5.
56. Verba que de alta radice superbie veniunt, cum quadam altitudine, de ore loquentis procedunt. *Super Job*, cap. 34.
57. Non magis quas ornatum verborum, quam fructum auditorum. *Super Ecclesiastic.*, cap. 4.
58. Verba instructionis et correctionis, utilia sunt animæ; verba recreationis vel consolationis corpori: hæc tamen indifferentia sunt, nisi fiant eo fine, ut mediante corpore prosint animæ. *Super Math.*, cap. 12.
59. Omnia verba secularia, quamvis sint composita et ingeniosa (quoniam non habent in se virtutem Dei) mortua sunt. *Homil. 16, super Math. Oper. imperf.*
60. Sermo incircumspecte prolatus, integras in-

S. HIERONYMUS.

S. HILARIUS

HUGO A. S.

VICTORE.

HUGO CARD.

S. IOHANNES

CHRYSOSTOMUS.

- terdum familias subvertit, et animas audientium perdidit. *Prosec.*
61. Pecuniarium jacturam reparare licet, verbum autem semel elapsum revocare non licet. *Homil. 20, ex divers. in Matth.*
62. Sermo, seu verbum minister est cordis. *Serm. de Levium peccator. maculis.*
63. Doctissimi viri sententia est verba accipienda esse ex sensu, ex quo fiunt; non ex sensu, quem faciunt. *Epist. 240, ad Robertum.*
64. Res, non verba queruntur. *Lib. 3, de Divina Inst.*, cap. 13.
65. Verba tua odiosa mordacitate, aculeisque immodestis, et intempestivis careant. In *Canon. vitæ spirit.*, cap. 13.
66. Leve est omne verbum, quod neque testimonio solidum, neque auctoritate verum est. *Lib. 6, epist. 23, ad Nicolaum monach.*
67. Prudentibus viris non placent phalerata, sed fortia: cum non res pro verbis, sed pro rebus enuntiandis verba sint instituta. *Lib. 3, de Vita contemplat.*, cap. 34.
68. Potentes sunt verbo, qui verbi famulantur imperio: quia ipsius implentur virtute, cui serviunt. *Super Psalm. cii, vers. 19.*
69. Ubi composita fuerint verba, et cum disciplina prolata, testimonium dant constantiæ mentis, prudentiæ, atque discretionis. *Part. 2, super Cant.*, cap. xix.
70. Maximum pondus in verbis est, cum aut nulla narrantur, aut seria. *Lib. 1, epist. 2, ad Agricolum.*
71. Occulta verba graviora sunt, quam illa que prolapsam profertur. *Super Psalm. v, vers. 11: Linguis suis dolose agebant.*
72. Homo ex verbis suis cognoscitur de qua regione et patria sit. *Opusc. 9, de Decem præceptis*, præcept. 8, verbo *Loquaris.*
73. Verborum intolerabile vulnus est; difficile autem sanare potest aliis doloris causam, que semel peccatori infixa, sedem animæ latenter invaserit. *Homil. 5, de Oris insolentia.*
74. Sine remedio est culpa verborum. *Ibid.*
75. Videmus frequenter etiam verborum facta in crimen venire, et nimia facilitate verborum amicitias odia succedere. *Ibid.*
76. Ubi verbis verba succedunt, incendio fomenta præstantur. *Ibid.*, homil. 12.
77. Negotiator est, qui alienis verbis vult gloriarî. *Lib. 5, libell. 8, num. 6.*
- SENTENTIA PAGANOREM.
78. Nullum verbum mihi, quod non salva conscientia procederet, excessum est. *Lib. 4, Quæst. in præfat.*

JOHAN.

SALRESB.

LACT. FIRM.

LUDOVICUS

BLOSIVS.

PETR. CELL.

S. PROSPER.

RICHARD. A.

S. VICTORE.

S. SYDONIUS

EPISCOPUS.

S. THEODOR.

S. THOMAS

AQUINAS.

S. VALER.

EPISCOPUS.

IN VITIS

PATR.

SENECA.

79. Non delectent verba nostra, sed prosint. *Epist. 75.*
80. Non acerba, sed blanda timeas verba. *De quatuor virt.*
81. Verba rebus, non personis estimanda sunt. *De moribus.*
82. Non verbum, sed ratio præcedat actus tuos. *Sent. 66.*
83. Sapiens verbis immolescit paucis. *Ibid.*, sent. 43.
84. Melius est lapidem frustra jactare quam verbum. *Ibid.*, sent. 144.
85. Verba sine sensu sunt opprobria. *Ibid.*
86. Levius est omne vulnus, quam verbum. *Ibid.*, sent. 175.
87. Verba tua pietate semper plena sint. *Ibid.*, sent. 214.
88. Fidelium pauca sint verba, opera autem multa. *Ibid.*, sent. 370.
- Vide etiam tit. *Contumelia*, sent. 24; *Disputatio*, sent. 10; *Eloquentia*, sent. 22, 32; *Locutio*, sent. 39; *Prædicatio*, sent. 50.

SIXTUS

PHILOSOPH.

- Definitio. Verbum Dei virtus nature est, et divinitatis substantia. *Lib. 2, Hexam.*, cap. 3.
- Verbum Dei est semen ordinatum ad generationem spirituale causandam. *Part. 3, tit. 18, cap. 1.*
- Verbum Dei est Filius Dei Patris, per quod omnia facta sunt. *De Essentia divinitatis.*
- Verbum Dei est ipse conceptus Dei, quo seipsū et alia intelligit. *Super Epist. ad Hebr.*, cap. 4, lect. 2.
- Comparatio. Sicut cibus et delicias caro, ita spiritus verbi divinis convalescit. *Homil. 9, in cap. xvi Levitici.*
- Sicut imber facit ut semina obruta, et prope modum sepulta vigeant: sic verbum Dei veluti quidam ros est in causis, ut hominum natura resurgat. *Super Cant. Isaia, in illud: Ros enim,* etc.
- SENTENTIA PATRUM.
1. Vulnerat Dei verbum, sed non nocet. *Lib. 3, Virginius.*
2. *bis*. Vivit verbum Dei, et maxime in animis vivit piorum, nec unquam moritur plenitudo divinitatis. *De Jura sæculi*, cap. 2.
3. Ibi bonum consilium, ubi est Dei verbum, *Prose.*
4. Hoc verbum medicina est, non pena: hoc verbum sanat, non perdit: hoc verbum sit in corde tuo, sit et in ore tuo.
5. Hoc verbum sit in oculis, ubi diabolus insidiat: intret hoc verbum, exeat diabolus: nam

S. AMBROS.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

S. THOMAS

AQUINAS.

ORIGENES.

S. THEODOR.

S. AMBRG.

si irropserit diabolus, Christus recedit. Super *Psalm* xlv, in præfat.

5. Nemo eget iudicio sui, qui verbo Dei abundat. Lib. 2, super *Luc.*, cap. iii, *Factum est verbum Domini*, etc.

6. Verbum Dei fides nostra est, verbum Dei lux est. Lib. 7, super *Luc.*, cap. xi, in illud: *Nova lucernam accendit*.

7. Hæc est animæ vitalis substantia, quæ alitur et pascitur, et gubernatur: nec quidquam est elidit, quod vivere faciat rationabilem animam, quam eloquium Dei. Super *Psalm* xviii, serm. 7, vers. 2.

8. Nihil terrenum, nihil sæculare, nihil corporum, nihil leve atque mutabile in eloquiis constituendum est coelestibus. Super *Psalm* cxviii, serm. 42.

9. Quisquis verbo Christi pascitur, pabulum non requirit: nec enim potest sæculi panem capere, qui panem reficitur Salvatoris. Sermon. 35, de *Sejunctio Domini*.

10. Negligit famem corporis, qui pabula lectionis intendit, nec ventris curam habere poterit, qui alimentum verbi coelestis acquirit. *Prose*.

11. Ipsa enim est reflectio, quæ saginat animam, quæ impingnat viscera, cum de divinis eloquiis cibum accipimus.

12. Ipsa est esca, quæ vitam æternam tribuit, et insidias a nobis diabolicae temptationis excludit. *Ibid.*

13. Divæ est verbum Dei. Lib. 9, epist. 72, ad *Innoçentium*.

14. Verbum Dei pascitur animæ virtutibus; quia sponsum animæ, Dei verbum est. *De bono mortis*, cap. 5.

15. Quomodo possunt verba Dei dulcia esse in faucibus tuis, in quibus est amaritudo nequitiæ? Super *Psalm* cxviii, serm. 43, vers. 8.

S. ANSELM.

16. In Trinitate non dicitur verbum, nisi Filius: quia nec ille cuius est verbum, potest esse verbum suum, nec verbum potest esse cuius est verbum. In *Monologio*, cap. 37.

S. ANTONIUS ABRAS.

17. Non cum labore operatur Deus, sermo autem Dei, opus est eius, et consilium sermo ipsius est. Sermon. de *Vanitate mundi*.

S. ANTONIUS DE PADUA.

18. O verbum non verberans, sed cor inebrians! o verbum dulce confortans peccatorem! o verbum æquæ frigida animæ sitienti! Sermon. *Dom. 4, Adventus*.

S. AUGUST.

19. Sicut ex carnalibus escis altitur caro, ita ex divinis eloquiis interior homo nutritur et pascitur. *De salutar. docum.*, cap. 28.

20. Vide ne tædium fastidiumque verbi Dei te necet; et metuendum est, ne anima minus sapiat

verbum Dei, et fastidio moriatur. Super *Psalm* cxi, vers. 8.

21. Omnia divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus, periculosa vero his, qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorquere, potius quam suum cor ad eorum rectitudinem corrigere. Super *Psalm* cxviii, conc. 4.

22. Veritas incommutabilis, quod est verbum Dei, Deus apud Deum, per quem facta sunt omnia, in se manens innovat omnia. Super *Psalm* cix, vers. 4.

23. Custoditio verborum Dei, intelligenda est operatio præceptorum: frustra enim custodiuntur memoria, si non custodiantur et vitæ; nam quidam verba Dei tenendo agunt ne obliviscantur, nec agunt vivendout corrigantur. Super *Psalm* cxviii, conc. 5.

24. Verbum est Christus, et verbum Dei Christus: apud Deum, verbum Christus, et Deus verbum Christus, et Deus et verbum unus Deus, non tantum verbum Christus, quia verbum caro factum est, sed et verbum et caro Christus. Tract. 23, super *Evang. Joan.*, de cap. v.

25. Sermo Dei (qui est ovium sanctorum cibus) si sufficit, salubriter capiatur: si exiguus est, desiderabiliter ruminetur. *Ibid.*, tract. 59, de cap. xiii.

26. O verbum per quod facta sunt omnia, et sine quo factum est nihil: verbum quod est ante omnia, ante quod nihil: verbum creans omnia, sine quo omnia nihil: verbum regens omnia, sine quo nihil sunt omnia. In *Soliloq. animæ*, cap. 3.

27. Verbum est forma quedam, forma non informatæ; sed forma omnium formatorum. *Prose*.

28. Forma incommutabilis sine lapsu, sine defectu, sine tempore, sine loco, superans omnia, existens in omnibus, et fundamentum quoddam in quo sint, et fastigium sub quo sint. *De verbis Dom.*, serm. 38.

29. Verbum Dei non proficit, aut crescit accidenti cognitore: sed integrum si permanens, integrum si recessoris, integrum cum redieris manens in se, et innovans omnia. *Ibid.*

30. Verbi Dei altitudo exercet studium, non denegat intellectum. *Prose*.

31. Si omnia clausa essent, nihil esset unde revelarentur obscura: si omnia tecla essent, non esset unde alimentum anima perciperet, et haberet vires quibus posset ad clausa pulsare. *De verbis Apostoli*, serm. 43.

32. Quid vobis plus esse videtur verbum Dei, an corpus Christi? si verum vultis respondere, hoc utique dicere debetis, quod non sit minus verbum Dei, quam corpus Christi. *Prose*.

33. Non minus reus erit, qui verbum Dei negligenter audierit, quam ille qui corpus Christi in terram cadere negligentia sua permisit.

34. Qui verbum Dei libenter audit, inanes animo de patria Paradisi transmissas se suscepisse non dubitet. Homil. 26, ex *Quinquaginta Homil.*

35. Sicut ex carnalibus escis altitur caro, ita ex divinis eloquiis interior homo nutritur. Sermon. 1, *fer. 6, post Dom. Pass.*

36. Verbum Dei pascit Angelorum tot millia: mente enim pascuntur, mente replentur. Implet Angelos, implet mundum, implet Virginis uterum, nec ibi spatialis, nec hic angustatur. Sermon. 2, *fer. 3, Pasche*.

37. Non est ars efficacior Dei verbo. Lib. 41, de *Civitat. Dei*, cap. 21.

38. Nullus arbitretur verbum Dei, per quod facta sunt omnia, quasi per loca posse definiti, et alieni visibilibus apparere, nisi per aliquam visibilem creaturam. *Contra Adamant.*, cap. 9.

39. Domini verba vigilat, sed tu dormis. Lib. 3, *contra Julian.*, cap. 49.

40. Jam factus es verbum, sed oportet te refici per verbum: si autem mala fuerit fides tua de verbo, non potes refici per verbum. Tract. 1, super *Joan.*

41. Nunquam Deus sine verbo fuit, quia verbum est manens, non transiens; Deus, non sonus. *Ibid.*, tract. 42.

42. Christus est verbum et homo: quid est verbum et homo? verbum, anima et caro. *Ibid.*, tract. 47.

43. Verbum Dei cibus est: accipe lac ut nutriaris, ut sis validus ad capiendum cibum. *Ibid.*, tract. 4.

44. Verba Domini pauca, sed magna sunt. *Ibid.*, tract. 37.

45. Multi facile habent in fronte signum Christi, et corde non recipiunt verbum Christi. *Ibid.*, tract. 4.

S. BASILIUS SELEDCENS.

V. BIDA.

46. Animæ alimentum, est pabulum verborum Dei. *Orat.* 46.

47. Omnis anima, quæ verbum Dei mente conceperit, virtutum stafim celsa cacumina gressu conscendat amoris. Lib. 1, super *Luc.*, cap. 4, in illud: *Abit in montana*, etc.

S. BERNARD.

48. Verbum Dei est non sonans, sed penetrans: non loquax, sed efficax; non obstrepens auribus, sed affectibus blandiens. Sermon. 31, super *Cant.*

49. Cum mens ineffabilis verbi illecta est dulcedine, quodammodo se sibi furatur, imo rapitur atque elabatur a seipsa ut verbo fruatur. *Prose*.

50. Quisquis curiosus es scire quid sit verbum

frui, para illi non aurem, sed mentem: non hoc docet lingua, sed gratia.

51. Magna fratres, magna et sublimis virtus humilitas, quæ promeretur quod non docetur, digna adipisci quod non valet addisci, digna a verbo et de verbo concipere quod suis ipsa verbis explicare non potest. *Ibid.*, serm. 85.

52. Verbum Dei quanto amplius ruminatur in ore, tanto dulcius sapere debet in corde. Sermon. 4, de *Cana Dom.*

53. Verbum Dei debet pronuntiari tripliciter: sapienter, eloquenter, confidenter: sapienter, ut doceat: eloquenter, ut placeat: confidenter, ut moveat. Expos. 2, super *Psalm* cxviii, cap. 4, vers. 13, art. 2.

54. Verbum Dei custodiendum est sicut thesaurus artificiosus, radiosus, deliciosus, et copiosus. *Ibid.*, cap. 1, vers. 14, art. 2.

55. Divinum verbum frequentius predicatum, est valde virtuosum, si et adisat Verbum increatum, propter nos creatum, sive incarnatum: nam præter Verbum increatum, frustra impenditur verbum creatum predicatum. Sermon. 2, de *SS. Evang.*

56. Verbum Dei inflammat non solum audientem, sed etiam loquentem. *Ibid.*

57. Verbum Dei est cuidam lapidi pretioso simillimum, qui manum se stringentem adurit: quia verbum divinum quos langit, includit, et calefacit intima cordis. *Ibid.*

58. Verbum Dei non solum intellectum dirigit, affectum inendit, et opus perficit: sed quod consummatum est complet, dum ad supernam gloriam introducit. *Ibid.*

59. Lumen animæ, et cibus æternus, non est aliud nisi verbum Dei, sine quo anima nec videre potest, nec vivere. *Prose*.

60. Quia quomodo caro moritur, si non capiat cibum: ita et anima extinguitur, si non accipiat Dei verbum. Homil. 20.

61. Eloquia Domini nesciunt cum aliqua sorte miseri. Super *Psalm* ii, vers. 7: *Eloquia Domini*, etc.

62. Verbum Dei, verbum veritatis, verbum incorruptionis est et stimulus salutis. In *Orat. ad hort. ad gentes*.

63. Verbum Dei, optimus dux est, cuius est visus perspicacissimus et cordis intima pervidet. Lib. 4 *Pandeg.*, cap. 3.

64. Verbum Dei multis modis allegorice dicitur, et cibus et caro, et nutrimentum et panis, et sanguis et lac. *Ibid.*, cap. 6.

65. Ut vinum corpus, ita sermo Dei animam roborat. Hab. lib. 3 *Parall.*, cap. 12, operum D. Joan. Damasc.

S. DONAV.

S. CASARIUS ABLAT.

CASSIODOR.

CLEMENS ALEX.

EVANGELIUS.

- S. EUCHER. 66. Verbum Dei qui non credit, non intelligit. In *Epist. parenetica ad Valerian.*
- GILBERT. ANGLUS. 67. Verbum Dei lucet et ardet. *Serm. 24, super Cant.*, apud D. Bernard.
- GLOSS. INT. 68. Aliquando blande loquitur Deus, ut ametur: aliquando terribiliter, ut timeatur. Super *Job*, cap. xxxviii.
- GLOSS. ORD. 69. De verbis Domini humano sensu argumentari, sacrilegium est. Super *Hierem.*, cap. 31.
70. Via Domini ad cor dirigitur, cum sermo ejus diligenter auditur. Super *Matth.*, cap. 3, in illud: *Viam Domini*, etc.
- S. GREGOR. MAGNUS. 71. Tunc verba Dei mens vivacius penetrat, cum ad semittere secularium curarum tumultus recusat. Lib. 23 *Moral.*, cap. 12.
72. Cibus mentis, est sermo Dei. Homil. 15. super *Evang.*
73. Slude quasso, et quotidie Creatoris tui verba meditare: disce cor Dei in verbis Dei, ut ardentius ad eterna suspires, et mens tua ad caelestia regna majoribus desideris accendatur. Lib. 4, in *Registro*, indict. 13, cap. 84, epist. 40, ad *Theodor.*
- S. GREGOR. NAZ. 74. Quod in corpore cibus, hoc in anima est verbum Dei. Orat. 16, ad *subditos.*
75. Famem auditione verbi Domini pati, miserimum est. Orat. 22.
- S. GREGOR. NYSS. 76. Homo cum sit particeps rationis, vero nutritur verbo. Homil. 5, super *Cant.*
- S. HIERON. 77. Optima ornamenta sunt aurium verba Dei: ad ea sola paratus esse debet auditus, eaque pretiosissimis lapidibus anteferre. Epist. ad *Deme-triad.*
78. Dei verbum vita est, et nos aliter vivendo, quam vita est, verbum Dei facimus obscurum. Epist. 29, ad *Thersiam, de vera circumcis.*
79. Animus secularium sollicitudinum plenus illecebris, verbum non potest sustinere divinum, nisi prius ipsas mundi sollicitudines evangelicae in se false succiderit. Epist. 37, ad *Pammach. et Ocean.*
80. Christiani debent verbo Dei plus obedire, quam diabolo. *Ibid.*
81. Sic dulciana palato eloquia Domini sunt, ut nunquam degustata fastidiant. In *Regula monachorum*, cap. 37.
82. Omnes verbum Dei jubentur audire, ut inusqueque pro suo modulo et sensu intelligat quid Dominus precipiat. Lib. 2, super *Ezech.*, cap. 6.
83. Pinguissimus sermo divinus est, omnes habet in se delicias: quidquid volueris, ex sermone divino nascitur. Super *Psalms*. cxlvii, vers. 3: *Et adipse framenti satiat te.*
84. Sine Dei verbo justitia omnis intuta est.

Super *Epist. ad Ephes.*, cap. 6, in illud: *Quod est verbum Dei.*

85. Verba Dei cibus dicuntur: quoniam sicut cibus corporalis carnem reficit, ita verbum Dei mentem nascit. Super *Psalms*. cxviii, cap. 78.

86. Verbum Dei cibus et lumen anime est. Lumen, quo clarescit ad cognitionem veritatis; cibus quo pinguescit et hilarescit ad amorem bonitatis. Lib. 1, *Miscellan.*, codic. 4, tit. 122.

87. Scientia verbi Dei amittitur, dum nimis ad temporalia intenditur. Super *Gen.*, cap. 37.

88. Verbum Dei tribuit agris medicinam, caecis lumen, famelicis panem, sitibundis vinum, in-frigidatis ignem, impugnatibus clipeum, desolatis consolationem. Super *Psalms*. lvi.

89. Frigidissimus est, quem ignis divini eloquii non incendit. Super *Hierem.*, cap. 23.

90. Eloquium Domini masticatum per meditationem, decoctum per amorem, conversum in sanguinem per penitentiam et compunctionis amaritudinem, omnia membra vivificat. Super *II Thess.*, cap. 3.

91. Divina eloquia similia sunt thesauro et fonti largis perennibusque scaturientibus fluentis: magna est hujus thesauri abundantia, et larga fontis hujus ubertas. Homil. 3, sup. *Genes.*

92. Sicut medicina languenti corpori, sic verbum Dei prodest animae egrotanti. Homil. 8, super *Matth. oper. imperf.*

93. Omnia verba divina, quamvis rustica sint et incomposita, viva sunt. *Ibid.*, homil. 46.

94. Omnibus brutis est rationis expertior, qui loquentem Deum audire designatur. *Prosec.*

95. Deo placere hominis est: si Deo placere hominis est, qui Deum loquentem audire negligit, quamam ratione id assequatur? in profecto nihil differt a bellua.

96. Considera quam turpe, quam scelestum sit: cum Christus nos ex hominibus Angelos fieri velit verbo suo, ex hominibus in belluas sponte nostra mutari. Homil. 1, super *Joan.*

97. Fames gravis, fames non audiendi verbum Domini. Homil. 25, super *Acta Apost.*

98. Nihil pulchrius, nihil suavius anima, quae verbo Dei pascitur: omni superior est morbo, omni fame, omni intemperie, et egritudine. *Ibid.*

99. Quemadmodum non prodest cibus, nisi cum fuerit masticatus, et in stomachum descendit: sic non proficit ad salutem verbum Dei, nisi cum fuerit intellectus et memoria traditum. *Prosec.*

100. Nam sicut cibus nihil prodest, si manducaverimus et iterum evomimus eum de stomacho:

HUGO A. VICTORS.

HUGOCARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. BACHAN. EGYPT. SEN. S. NILUS. ORIGENES.

S. PAULINUS

S. PETRUS DAMIANUS.

PHILO JUD.

sic nihil nobis prodest verbum Dei, quod audimus, et obliviscimur illud.

101. Cibus qui in stomacho stat, ille confortat: et sermo qui in memoria manet, ille salvat. Homil. 41 super *Matth. oper. imperf.*

102. Verbum Dei quasi sanguis veritas est, quae vivificat verbum: omne enim verbum, quod non habet in se veritatem Dei, mortuum est, quemadmodum sine sanguine corpus. *Ibid.*, homil. 46.

103. Quamvis divina eloquia in lectione arrogantibus sint aperta, in mysterio tamen clausa atque occulta sunt. *Prosec.*

104. Sermo Dei fidelibus lux fit, reprobis autem ac superbis quodammodo tenebrescit: et unde illi illuminantur, inde isti excecantur. Lib. 3, de *Sim. bono*, cap. 2, sent. 3 et 4.

105. Is, qui post susceptum verbum Dei peccat, efficitur et ipsum verbum Dei vermis, qui ejus semper conscientiam fodiat, et arcana peccatoris rotat. Super *Exod.*, cap. xxxii.

106. Caro Christi velamen est verbi, quo omnia, qui ipsum integre confitentur, induitur. Epistola 23, ad *Constantinopol.*

107. Verbum Dei, Deus est. Homil. 46.

108. Vinum roborat corpus, animam autem verbum Dei. *Parvens*. 17.

109. Si verbum Dei tota fide, tota devotione suscipias, fiet tibi ipsum verbum quodcumque desideras. *Prosec.*

110. Si tribularis, consolatur te: si letaris pro spe futura, cumulat tibi gaudia: si iracundus es, mitigat te: si in doloribus es, sanat te: si paupertate consumeris, adjuvat te.

111. Sic ergo manna verbi Dei, reddit in ore tuo saporem quodcumque volueris. Homilia 16, in cap. xv *Exodi.*

112. Sermo Dei, iniquorum mentes arguit, et corruptionum spiculis peccatorum conscientias torcebat. *Ibid.*

113. Anima germinat ex verbo Dei, et coelesti pluvia rigata germen producit ad messem. Homil. 16, in cap. xxvi *Levitic.*

114. Sicut cibus et delicias caro, ita spiritus verbi divinis convalescit: nutrimenta igitur spiritus sunt, divina lectio, orationes assidue, sermo doctrina. *Ibid.*, homil. 9, in cap. xvi.

115. Amice cultura, Dei verbum est. Epist. 3, ad *Sever.*

116. Verba Domini quasi ignis sunt, quia frigus expellunt, calorem mentibus ingerunt: malum etiam sunt, quoniam obstinationis et pervicaciae duritiam molliunt. Opusc. 31, cap. 7.

117. Quid fulgidius Dei sermone aut radiantius? cujus participatione et aliae res caliginem actene-

bras excutimus, quae appetunt lucem animatum. Lib. 2, *legis allegor.*

118. Verbum prout erat in principio apud Deum, vivificat animas: secundum autem quod est caro factum, vivificat corpora. Part. 3, quest. 62, art. 5, in *prin.*

119. Verbum Dei est lumen vite, salus mundi, porta caeli, cibus anime, jucunditas cordis. In *doctrinali juven.*, cap. 1.

SENTENTIA PAGANORUM.

120. Semina in corporibus humanis divina dispersa sunt: quae si bonus cultor excipit, similia origini prodeunt: si malus, non alitur quam humus sterilis ac palustris necat, et deinde creat, purgamenta pro frugibus. Epist. 73.

121. Anima purificatur Dei verbo per sapientiam. *Sent.* 21.

122. Verbum de Deo, non omni homini committas. *Ibid.*, sent. 340.

123. Sermo verus de Deo, sermo Dei est. *Ibid.*, serm. 346.

124. Verbum de Deo parcius proferto: verbum enim de Deo reticere praestat magis, quam temere profere. *Ibid.*, sent. 350.

125. Sine Deo sunt hi, pro quibus verbum Dei maledicatur. *Ibid.*

126. Pasce animam tuam verbo Dei. *Ibid.*, sent. 399.

127. Anima ascendens ad Deum, per Dei verbum est. *Ibid.*, sent. 403.

128. Relinquens quae possides, sequere verbum Dei. *Ibid.*, sent. 255.

Vide etiam tit. *Fames*, sent. 28; *Fides*, sent. 81; *Meditatio*, sent. 65; *Prædicatio*, sent. 33, 248; *Securitas*, sent. 52; *Semen*, sent. 16.

VERBUM OTIOSUM.

Definitio. Otiosum verbum est, quod aut ratione justae necessitatis, aut intentione pia utilitatis caret. Lib. 7 *Mor.*, cap. 25.

Otiosum verbum est, quod sine utilitate, et loquentis dicitur, et audientis. Lib. 2, super *Matth.*, cap. 12, can. 40, num. 426.

Otiosum verbum est, si omissis feriis, de rebus frivolis loquamur, aut fabulas narremus. *Ibid.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Grave malum, ut aliquis ore suo condemnetur: etenim si pro otioso verbo reddat unusquisque rationem, quanto magis pro verbo impuritate et turpitudinis. Lib. 4 *Offic.*, cap. 2.

2. Otiosum verbum est loqui opera hominum; qui enim verbum Dei loquitur, otiosum verbum non loquitur. *Prosec.*

3. Loqui enim opera hominum; otiosum ver-

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A. KEMPIS.

SENECA.

SIXTUS PHILOSOPH.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

S. AMBROS.